

Raymond Koopmans.

In 80 procent van de verpleeghuizen is de minimaal noodzakelijke zorg niet gegarandeerd, bleek uit onderzoek van de inspectie voor de gezondheidszorg in 2004. Sindsdien liggen de verpleeghuizen zwaar onder vuur. Kranten vullen hun kolommen met het ene incident na het andere. Zijn het niet de pyjamadagen, dan is het het percentage bewoners dat ondervoed is, depressief in bed ligt of doorligplekken heeft. De afgelopen week is daar de ouderemishandeling aan toegevoegd.

Men zegt wel eens dat je de beschaving van een maatschappij kunt aflezen aan hoe deze voor haar ouderen zorgt. Wij kunnen

respectvol voor ze zorgen, uit dankbaarheid voor wat deze opgebouwd hebben. Of we kunnen ouderen zien als een lastig en duur en de ogen sluiten voor de soms onvermijdelijke gevolgen van een toenemende levensverwachting en chronische ziekten.

De ouderenzorgsector, en in het bijzonder de verpleeghuissector, heeft de taak om daar waar andere hulpverleners 'uitbehandeld' zijn en mantelzorgers uitgeput, de zorg en behandeling voort te zetten. Mensen verwachten een professionele en warme zorg, die minstens zo goed is als thuis. Dat vinden ook politici, vandaar dat de verpleeghuiszorg tijdens de afgelopen verkiezingen onderwerp was van fel debat.

In dit debat ontbreekt de toenemende complexiteit van de ouderenzorg; een depressieve oudere kan op basis van slechte eetlust ondervoed raken en daarmee een grotere kans op doorliggen krijgen. Gewichtsverlies is vaak een symptoom van dementie en wordt soms na zorgvuldige besluitvorming juist geaccepteerd. Twee voorbeelden die illustreren dat ouderen recht hebben op deskundige hulpverleners.

Omdat ouderen steeds langer thuis blijven wonen, zal de verpleeghuissector zich meer toeleggen op zorg voor patiënten met complexe klachten. Dat vereist forse investeringen in meer, goed opgeleid, personeel. Maar uit onder-

zoek van de inspectie van de gezondheidszorg blijkt dat het aantal verpleegkundigen alleen maar afneemt. Ook het aantal uren voor de verpleeghuisarts, psycholoog en paramedicus, is bijzonder krap bemeten. De nieuwe regering trekt meer geld uit voor de verpleeghuiszorg en zet in op kleinschaligheid, meer ruimte voor de professional en een duidelijkere scheiding tussen wonen en zorg.

Dat klinkt allemaal mooi, maar

Je kunt niet verwachten dat demente mensen hun administratie doen

.....

pas op. Uit recent wetenschappelijk onderzoek naar kleinschalig wonen bij dementie bleek dat er wel wat kanttekeningen te plaatsen zijn. Zo ontstond het beeld dat mensen mogelijk juist eerder opgenomen worden in kleinschalige woonvormen en dus minder lang thuis wonen. Bovendien kunnen zij vaak niet tot het einde van hun leven kleinschalig blijven wonen. Het is in mijn visie ondenkbaar dat dementerenden met veel probleemgedrag, of patiënten die voor palliatieve zorg worden opgenomen, in kleinschalige instellingen adequaat verzorgd en behandeld kunnen worden. Kleinschaligheid binnen grootschaligheid kan een oplossing zijn.

Scheiden van wonen en zorg biedt weliswaar meer woonruimte voor ouderen en daarmee privacy. Maar de directeur van het landelijk overleg cliëntenraden, luidde daarover recent de noodklok. Het grote appèl dat deze woonzorgcentra op de zelfredzaamheid van ouderen doen, blijkt vaak te hoog gegrepen. Zo is het de vraag of je van mensen met een beginnende dementie kunt verwachten dat ze zelf hun financiële administratie voeren.

Meer ruimte aan de professionals, tenslotte, is uit mijn hart gegrepen. Maar het risico bestaat dat de visie op zorg voor ouderen zich te veel op wonen en welzijn richt. Medische en verpleegkundige zorg lijken van ondergeschikt belang. Voor de ouderen met eenvoudige problematiek is dat wellicht prima. Maar voor de complexe groep is dit een volstrekte ontkenning van de geriatrie.

De nieuwe regering, met name de PvdA, staat voor de opdracht haar verkiezingsbelofte waar te maken. Dan zal zij fors moeten investeren in de deskundigheid en professionaliteit van de medewerkers in instellingen voor ouderenzorg. Dat verbetert niet alleen de zorg, maar maakt deze ook een aantrekkelijker om in te werken.

Raymond Koopmans is hoogleeraar verpleeghuisgeneeskunde. Morgen is hij te gast in Het Nationale Zorgspreekuur.